

FÖRSÄKRINGSNYHETER I FRAMKANT

Hotet mot depåförsäkringen

*EU-förslaget om Priips kan slå ut en
marknad värd 47 miljarder kr per år*

*En Sak & Liv Premium-rapport
av Gunnar Loxdal*

Copyright: Sak & Liv december 2016

Sammanfattning

Svensk Försäkring befarar att EU:s regler för tillsynen när det gäller PRIIPs – paketerade investeringsprodukter – kan slå hårt mot den svenska depåförsäkringen.

Under det gångna året uppgick premievolymen för depåförsäkring i Sverige till drygt 47 miljarder kronor, eller 25 procent av hela marknaden för livförsäkring. I värsta fall – om formuleringarna i EU:s tekniska tillsynsstandard kvarstår – bedömer Svensk Försäkring att det finns stor risk att den svenska depåförsäkringen helt slås ut från marknaden.

De aktörer som riskerar att drabbas hårdast av detta är Avanza, Nordea, Danica och Nordnet.

Allra hårdast kan slaget bli mot företagsmarknaden för k-klassade depåförsäkringar, eftersom det inte ens finns något substitut i form av investeringssparkonto med liknande beskattningsregler.

En bakgrund

Visst är det rimligt att den som vill teckna en försäkring också får ordentlig information om den?

Tanken att konsumenter ska vara välinformerade ligger bakom EU:s arbete med att ta fram riktlinjer för faktablad för paketerade försäkringsprodukter.

Eller PRIIPs, som det heter med en typisk EU-förkortning. PRIIPs står här för "*Packaged Retail and Insurance-based Investment Products*". Det vill säga – i fri översättning – paketerade försäkringsbaserade investeringsprodukter för konsumenter.

En typisk försäkringsprodukt som berörs av EU:s PRIIPs-förordning är unit linked-försäkring, eller fondförsäkring. Fonderna – som ju är investeringsprodukter – paketeras i en försäkring. Då ska en presumtiv kund också få särskilda faktablad om försäkringen. Faktablad – eller, som det heter i EU-världen, KID (Key Information Documents). Alternativt KIID (Key Investor Information Documents) som är namnet på det faktablad som redan finns för UCITS-fonder.

Beslutet om att införa regelverket om faktabladen är redan taget.

EU fattade beslut om PRIIPs-förordningen för drygt två år sedan, hösten 2014.

För att förordningen ska kunna tillämpas likformigt i alla EU-länder, tas också fram tillämpningsföreskrifter för tillsynsmyndigheterna. Inom EU kallas en sådan föreskrift för RTS. RTS står för "*Regulatory Technical Standard*", eller "*teknisk tillsynsstandard*" på svenska. Standarderna för PRIIPs gäller faktabladens utformning, innehåll, översyn och revidering.

EU-kommissionen lämnade tidigare i år förslag till hur RTS:en för PRIIPs skulle utformas.

Men i EU-parlamentet var man inte nöjda med EU-kommissionens RTS. Den 14 september beslutade parlamentet om invändningar mot kommissionens beslut.

Dessa invändningar fick till följd att varken kommissionens RTS eller själva PRIIPs-förordningen kan träda i kraft den 31 december 2016 som det var tänkt. Ikraftträdandet av PRIIPs-förordningen flyttas därför ett år framåt i tiden efter beslut av parlamentet, rådet och kommissionen. Just nu håller

nya justerade tekniska tillsynsstandarder på att tas fram av de europeiska tillsynsmyndigheterna på finansområdet.

Kritiken från Svensk Försäkring

Det är inte bara EU-parlamentet som har uttryckt kritik mot EU-kommissionens RTS. Kritiken har kommit från flera håll.

En av kritikerna har varit Svensk Försäkring, som har uttryckt allvarlig oro för den svenska försäkringsmarknaden ifall RTS:en kvarstår i nuvarande form.

Oron handlar bland annat om de svenska depåförsäkringarna – det vill säga investeringsförsäkringar kopplade direkt till noterade tillgångar som exempelvis aktier och obligationer.

I ett brev skickat den 30 november till bland annat Finansdepartementet varnar Svensk Försäkring för att RTS:en i nuvarande utformning riskerar att helt slå ut den svenska marknaden för depåförsäkringar.

Volymen för depåförsäkringarna uppgår i dag till 47,2 miljarder kronor per år, enligt den senaste kvartalsrapporten från Svensk Försäkring. Det motsvarar ungefär en fjärdedel av hela marknaden för livförsäkring i Sverige.

Det vore med andra ord ett våldsamt slag mot den svenska försäkringsmarknaden om RTS:en kvarstår i nuvarande utformning.

Inte bara Sverige har depåförsäkringar som riskerar att påverkas negativt av EU-regleringen. Även Irland och Luxemburg har motsvarande problem, enligt Svensk Försäkrings skrivelse.

Ett av de grundläggande problemen är att det ställs krav i RTS:en på att det ska lämnas specifik information om de underliggande investeringarna i faktabladet. Kostnader och avkastning hos samtliga underliggande investeringar ska beaktas i särskilda kostnadstabeller. Problemet här är att den typen av reglering inte fungerar riktigt när det handlar om finansiella instrument som aktier eller obligationer.

Antalet möjliga underliggande investeringsalternativ i en depåförsäkring kan vara mycket stort – det kan röra sig om tusentals olika investeringsalternativ om man räknar in alla olika aktieslag. De försäkringsföretag som säljer produkterna kan helt enkelt inte ha ständig kontroll över hur riskerna och kostnaderna förändras från dag till dag för alla de möjliga investeringar som erbjuds. Särskilt inte med tanke på att utbudet också kan förändras från dag till dag.

Visserligen sägs i PRIIPs-förordningen att tillgångar som obligationer och aktier ska undantas från tillämpningsområdet för kravet på faktablad som sådant.

Men läser man RTS:en ordagrant blir ändå tolkningen att aktier och obligationer träffas av regleringen, när dessa utgör underliggande investeringsalternativ, menar Svensk Försäkring.

”Det är för oss helt uppenbart att regleringen i RTS:en inte utformats för att passa produkter med en sådan bredd och variation i utbudet av underliggande investeringsalternativ som depåförsäkring. Ändå omfattas den. Våra försök att uppfylla regleringen för depåförsäkring kan närmast liknas vid att försöka få ned en fyrkantig kloss i ett runt hål”, heter det i en kärnfull formulering i brevet från Svensk Försäkring.

Svensk Försäkring pekar också på att det är ett problem för depåförsäkringen att det ställs krav på att det ska finnas en rekommenderad tid för innehav i faktabladen för produkterna.

Problemet här är, enligt Svensk Försäkring, att fond- och depåförsäkringar normalt inte har någon särskild löptid. Detta till skillnad från exempelvis strukturerade produkter, som regelverket uppenbarligen från början är framtaget för.

Visserligen är det möjligt att rekommendera olika innehavstid för olika kunder beroende på deras behov. Men här handlar det ju om ett generellt produktfaktablad som inte kan variera beroende på vilken kund man vänder sig till.

Svensk Försäkring menar att det därför kan bli så att försäkringsföretagen måste ”hitta på” en rekommenderad innehavstid, för att kunna uppfylla kraven i RTS:en.

”Detta kommer att vara direkt vilseledande för konsumenterna. Den ’rekommenderade’ innehavstiden kommer i många fall inte att stämma för ett flertal kunder som får faktabladet i sin hand”, skriver Svensk Försäkring.

Något som också oroar Svensk Försäkring är att frågan om RTS:en – trots planerna på ett uppskjutet ikraftträdande – tycks ha hamnat i tidsnöd. Ett svar från de europeiska tillsynsmyndigheterna kring en ny utformning av RTS:en har begärts in från kommissionen redan under första halvan av januari.

Nu har Svensk Försäkring flera förslag på lösning av problemet.

En möjlig lösning skulle kunna vara att göra det möjligt för den som säljer PRIIP-produkter att hänvisa till extern befintlig information för icke PRIIP-produkter, utan att ställa kravet att den informationen ska uppfylla de detaljerade kraven i RTS:en.

På motsvarande sätt har kommissionen gjort när det gäller UCITS-direktivet för olika typer av värdepappersfonder. Enligt Svensk Försäkring strider kommissionens formulering av RTS:en i själva verket mot PRIIPs-förordningen på denna punkt, i nuvarande version.

En annan lösning – som Svensk Försäkring beskriver som ännu bättre – vore att tydligt i RTS:en undanta aktier och obligationer från hela regleringen så att dessa produkter inte heller behandlas som underliggande investeringsalternativ.

Vad blir konsekvenserna?

Svensk Försäkring konstaterar att det faktiskt inte är praktiskt möjligt för svenska depåförsäkringsprodukter att uppfylla RTS:ens krav när det gäller hur faktabladen ska formuleras.

Det kan låta som en trivial fråga hur man ska utforma ett faktablad för en försäkring.

Kan det verkligen spela så stor roll vad EU-reglerna säger?

Och ifall nu reglerna är så orimliga som det låter, är det då inte rimligt att man ska kunna bryta mot reglerna utan att det gör så mycket?

Nja, riktigt så enkelt är det inte.

PRIIPs-förordningen – och den kommande svenska lagstiftningen – innebär att det blir riktigt tuffa och kännbara konsekvenser för den som bryter mot regelverket.

Sanktionsavgiften för den som inte följer PRIIPs-reglerna kan bli så höga som 5 miljoner euro för företag och 700 000 euro för enskilda personer.

Vilken aktör på marknaden vågar riskera sådana konsekvenser av att bryta mot regelverket?

Troligen ingen.

Och därmed finns det en risk att den svenska depåförsäkringsmarknaden helt och hållet slås ut.

Eller eventuellt att produkterna måste förändras så pass mycket att de blir ointressanta för kunderna.

Svensk Försäkring beskriver det som att det finns en uppenbar risk att utbudet av valbara underliggande investeringsalternativ i depåförsäkringar kommer att bli mycket begränsat, till nackdel för konsumenterna. Därmed försvinner dagens depåförsäkringar och ersätts av mer begränsade produkter som troligen inte är lika attraktiva för konsumenterna. Särskilt inte om man jämför med investeringssparkonton där det inte alls finns något motsvarande krav på faktablad.

Utbudet av investeringsalternativ för privatpersoner minskar därmed. Och minskad konkurrens ligger sällan i konsumenternas intresse.

När det gäller depåförsäkringar för företagskunder, finns det inte ens något sådant alternativ eftersom investeringssparkonton bara riktar sig till privatpersoner.

”De beskrivna konsekvenserna i form av minskat utbud och konkurrens är tydligt till nackdel för de konsumenter och andra icke-professionella investerare som Priips-förordningen avser att skydda”, heter det i Svensk Försäkrings slutsatser.

Hur ser då marknaden för depåförsäkring ut i Sverige i dag?

Enligt Svensk Försäkrings senaste tillgängliga kvartalsstatistik uppgår den årliga premievolymen till 47,2 miljarder kronor.

Nyteckningspremier och inbetalda premier i miljoner kronor jämfört med föregående år, depåförsäkring

Bolag	Nyteckning				Inbetalda premier	
	Årlig premie		Engångspremie		Gamla och nya försäkringar	
Depåförsäkring	14q4-15q3	15q4-16q3	14q4-15q3	15q4-16q3	14q4-15q3	15q4-16q3
Avanza	569,1	898,8	2 369,7	1 950,6	12 194,1	12 268,2
Danica	22,4	29,1	1 979,3	2 809,3	6 219,3	6 020,7
Handelsbanken			1 415,4	1 684,6	3 623,4	4 032,8
Movestic	9,8	7,6	363,8	374,0	408,2	412,6
Nordea Liv	951,1	428,0	5 649,5	3 393,2	12 091,9	8 470,1
Nordea Livförsäkring	951,1	428,0	5 649,5	3 393,2	12 086,9	8 470,1
Nordea Utland					5,0	
Nordnet	132,8	153,3	1 964,3	946,3	6 876,5	5 802,9
Old Mutual Int.			369,3	455,9	369,3	455,9
SEB	0,3	0,6	1 021,2	1 366,2	3 658,1	3 265,8
SEB Life			1 021,2	1 366,2	3 643,9	3 261,2
SEB Pension	0,3	0,6			14,2	4,6
Skandia	37,0	28,9	1 596,7	1 256,8	3 474,7	2 597,7
Swedbank Försäkring	32,8	31,6	1 415,8	1 454,1	4 740,9	3 842,3
TOTALT	1 755,3	1 578,0	18 144,9	15 691,0	53 656,3	47 169,0

Källa: Svensk Försäkring/Finansinspektionen

Som framgår av tabellen är Avanza den överlägset största aktören på marknaden i dag, med årliga premier inom depåförsäkring på 12,3 miljarder kronor. Även Nordea med 8,5 miljarder kronor, Danica med 6,0 miljarder kronor och Nordnet med 5,8 miljarder kronor är stora på marknaden.

Ett beslut om RTS:en med de formuleringar som finns i dag i EU-kommissionens version, riskerar med andra ord att slå mycket hårt mot bolag som Avanza, Nordea, Danica och Nordnet.

En stor del av dagens depåförsäkringskunder är privatpersoner. De kan förväntas välja investeringssparkonton i framtiden, som ju i princip omfattas av samma – relativt förmånliga – skatteregler.

Men hela 13 procent av premievolymen för depåförsäkring avser tjänstepension. Där finns inget substitut i form av investeringssparkonto. Av de 87 procent av marknaden för depåförsäkring som utgörs av kapitalförsäkring, är en stor andel företagsägda försäkringar. Inte heller för företagsägda kapitalförsäkringar är det möjligt att ersätta depåförsäkringarna med investeringssparkonto.

Vad händer nu?

Svensk Försäkring har skickat sin skrivelse om konsekvenserna för den svenska depåförsäkringen till företrädare för EU-kommissionen, den europeiska tillsynsmyndigheten Eiopa, Finansdepartementet, Finansinspektionen och till svenska EU-parlamentariker.

En förhoppning är givetvis att EU:s beslutsfattande organ ska ta intryck av detta, och anpassa den nya versionen av tillsynsstandarden till önskemålen från Svensk Försäkring.

Kommer det att ske?

Det kan man egentligen bara spekulera i än så länge, i skrivande stund handlar det om en pågående process.

Något som skulle kunna tala för detta är att det inte tycks som om EU-kommissionen eller någon annan instans har haft någon egentlig avsikt att stoppa svensk depåförsäkring. Snarare verkar det som om man inte har varit medveten om problemen regelverket skulle kunna föra med sig när RTS:en togs fram i sin första utformning.

En ytterligare positiv faktor är att frågan verkar påverka fler länder. Även Luxemburg och Irland nämns av Svensk Försäkring.

Samtidigt ska man inte vara alltför säker.

Inom EU finns en misstänksamhet mot att vissa länder försöker locka företag och investerare med skattefördelar. Luxemburgs låga kapitalskatter har länge stuckit i ögonen på grannländer som Tyskland och Frankrike som har sett kapital strömma över gränsen till det lilla furstendömet. EU såg inte med blida ögon på att Irland lockade den amerikanska it-jätten Apple med låga skatter, och har nu dömt företaget att betala 13 miljarder euro i böter.

Nu brukar normalt inte Sverige beskrivas som ett land som ger investerare otillbörliga skattefördelar. Men det är inte alldeles självklart att den svenska depåförsäkringen som företeelse uppskattas av samtliga medlemsländer, om frågan kommer upp till diskussion.

Läsa mer

Här kan du läsa mer om ministerrådets beslut att skjuta upp ikraftträdandet av RTS:en:

<http://www.consilium.europa.eu/sv/press/press-releases/2016/12/08-investment-products-priips-delayed-one-year/>

Svensk Försäkrings kritik mot EU-kommissionens RTS-beslut:

<http://sakochliv.se/wp-content/uploads/2016/12/RTSen-och-depaforsakring.pdf>

EU-kommissionens beslut om RTS:erna för PRIIPs-förordningen:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10834-2016-INIT/sv/pdf>

Här är information om beslutet från 2014 om själva PRIIPs-förordningen:

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec_ofin/145704.pdf

Det har publicerats en lagrådsremiss i Sverige om PRIIPs.

<http://www.regeringen.se/4aca88/contentassets/996e87eff9b54fe495000f98bab32ebf/kompletterande-bestammelser-till-eus-forordning-om-faktablad-for-paketerade-och-forsakringsbaserade-investeringsprodukter-for-icke-professionella-investerare-priip-produkter>

Detta är lagrådets synpunkter på denna lagrådsremiss:

[http://www.lagradet.se/yttranden/Kompletterande%20bestammelser%20till%20EUs%20forordning%20om%20faktablad%20for%20paketerade%20och%20forsakringsbaserade%20investeringsprodukter%20for%20icke-professionella%20investerar%20\(Priip-produkter\).pdf](http://www.lagradet.se/yttranden/Kompletterande%20bestammelser%20till%20EUs%20forordning%20om%20faktablad%20for%20paketerade%20och%20forsakringsbaserade%20investeringsprodukter%20for%20icke-professionella%20investerar%20(Priip-produkter).pdf)